

שיקום יחסים

במקרים רבים, כשהמשבר הבינאישי בעיצומו, התחושה קשה ולא ניתן לחשוב על שיקום היחסים. "הוא עשה דברים כל כך קשים, איך ייתכן לדבר על פיוס ועל שיקום היחסים?!" אכן מדובר במציאות שרבים מאיתנו חווים מעת לעת בעיצומה או בתקופה שלאחר שוך המשבר. חוסר אוניס שגורם לקיבוע והתדרדרות המצב. מהו אפוא המפתח למבט היצירתי הנדרש כדי לצאת מתבניות החשיבה הרגילות, אל עבר מבט אחר - לא שגרתי? דומה והתשובה לכך נעוצה ב- 2 רבדים מקבילים: שיפוטיות מכילה ומבט קדימה. נבהיר את דברינו.

במסגרת הניהול המשלב בישוב סכסוכים, ניתן לרכז את עוצמת המשבר והסכסוך ע"י "השלכת" חלק מהאחריות על המשבר על גורמים חיצוניים. בפסיכואנליזה מזהים את זה כמרכיב במנגנוני ההגנה. בתהליכי גישור מכנים זאת "אחריות משותפת". ע"י תהליך "ההשלכה" איננו מנקים אחריות מ"השחקן המרכזי" - החוטא, אלא מרככים את עוצמת החטא ואת עומק המשבר. ברם, במקביל חייבים להביט קדימה ולחשוב על הפתרון ועל האינטרס והיעד המשותפים. שני הצירים הללו, מבט אל העבר ובמקביל אל העתיד, עשויים ליצר תבנית חדשה שתאפשר לצאת מהמלכוד אל עבר מציאות חדשה.

פרשת "כי תשא" עוסקת באחת הפרשיות המכוננות במערכת היחסים שבין א-לוהים ועם ישראל – חטא העגל. מדובר לא רק בחטא קשה, אלא ב"שבירת כלים". בתא המשפחתי, חטא הבגידה יביא במקרים רבים לקריסת המערכת המשפחתית ולגירושין. כיצד אפוא ניתן, למרות השבר הנוראי בעקבות החטא, לשקם את היחסים ולצאת לדרך חדשה? דומה שחטא העגל מהווה מודל של תהליך שיקומי ביחסים למרות השבר הגדול. ניתן לזהות בתהליך השיקום את שני המוטיבים כאמור לעיל – שיפוטיות מכילה ומבט קדימה.

במסגרת השיפוטיות המכילה, המקרא מספר על תהליך מורכב של "השלכת" אחריות בין שלושת הגורמים המרכזיים סביב חטא העגל. א-לוהים מאשים את משה, משה מאשים את אהרון, ומשה אינו מותיר את א-לוהים נקי מאשמה.

בעוד משה בהר בין שמים וארץ, פונה אליו א-לוהים ואומר לו (שמות לב): "לָךְ רַד כִּי שָׁחַת עַמְּךָ אֲשֶׁר הִעֲלִיתָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם". על כך מסביר רש"י הפרשן: "שחת העם לא נאמר אלא עמד, ערב רב שקבלת מעצמך וגיירתם ולא נמלכת בי, ואמרת טוב שידבקו גרים בשכינה, הם שחתו והשחיתו". מוטלת על משה אחריות, בגלל קבלת הערב רב בלי להתייעץ. אשמה חמורה.

כשמשה יורד מההר, הוא פונה לאהרון ומשליך עליו את האשמה: "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֶהָרֹן מָה עָשָׂה לָךְ הָעָם הַזֶּה כִּי הִבְאֵתָ עָלָיו חֲטָאָה גְדֹלָה". אהרון מנסה להסביר את הנסיבות המיוחדות, אבל כידוע ההסברים של אהרון לא מנעו את מות בניו, נדב ואביהו, כמחיר על אחריותו העקיפה בחטא העגל (על פי מסורת חז"ל).

מסתבר שגם א-לוהים, כביכול, אינו חף מאחריות: "חֲטָא הָעָם הַזֶּה חֲטָאָה גְדֹלָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם אֱלֹהִי זָהָב". כך אומר משה לא-לוהים. בפסוק זה, על פי פרשנותו של רש"י, מטיל משה על א-לוהים אחריות ישירה וקשה: "אלהי זהב אתה הוא שגרמת להם, שהשפעת להם זהב וכל חפצם, מה יעשו שלא יחטאו. משל למלך שהיה מאכיל ומשקה את בנו ומקשטו ותולה לו כיס בצוארו ומעמידו בפתח בית זונות, מה יעשה הבן שלא יחטא". להאשים את א-לוהים עצמו באחריות עקיפה בחטא הבגידה?! ללא ספק דברים קשים ובוטים.

ברם, מסתבר שמיקוד בגורמים החיצוניים, אינו מספק. יש צורך להביט קדימה אל עבר העתיד, אל האינטרס המשותף. מיד לאחר סיפור המגיפה שבאה בעקבות החטא, התורה מספרת (ל"ג): "וַיִּדְבַּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר עֲלֵה מִזֶּה אֶתְּהָ וְהָעָם אֲשֶׁר הִעֲלִיתָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אֶל הָאֶרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלַיַּעֲקֹב לֵאמֹר לְזָרְעֶךָ אֶתְּנֶנָּה: וְשַׁלַּחְתִּי

שילוב – להצלחה משותפת

otehori@bezeqint.net

*

www.shiluv2win.co.il

*

0523413526

*

עופר טהורי

לְפָנֶיךָ מִלֵּאדָּוָה וְגִרְשָׁתִי אֶת הַכְּנַעֲנִי הָאֹמֵרִי וְהַחֲתִי וְהַפְּרֹזִי הַחַוִּי וְהַיְבוּסִי : אֶל אֶרֶץ זְבֹת חֶלֶב וְדָבָשׁ...". אֵךְ אֶרֶץ בְּלִי תוֹרָה לֹא מִסֵּפֶק. וְאִכּוֹן, הַתּוֹרָה מִסֵּפֶרֶת עַל הַשְּׁלֵמַת הַתְּהִלִּיךְ בַּהֲמִשְׁךְ (ל"ד) : "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה פָּסֵל לְךָ שְׁנֵי לְחֹת אֲבָנִים כְּרֵאשֹׁנִים וְקִתְבֵתֵנִי עַל הַלְּחֹת אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל הַלְּחֹת הַרְאשֹׁנִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ". הַמַּטְרָה וְהַחֲזוֹן גְּדוּלִים וְאִינֵם מֵאֲפְשָׁרִים שְׁקִיעָה בַּמִּשְׁבֵּר. צְפוּיִים עוֹד קְשִׁיִּים רַבִּים בַּדֶּרֶךְ, אֵךְ אִין בְּרִירָה אֵלֹא לְקוֹם וְלֵהֲמַשִּׁיךְ הַלֵּאָה.

נִמְצָאנוּ לְמַדִּים, עַל חֲשִׁיבוֹת הַמִּבְטָה הַיְצִירָתִי בִּיצִיאָה מִמִּשְׁבָּרִים וּמִסַּכְסוּכִים. אִם א-לוֹהִים וְעַם יִשְׂרָאֵל הַשְּׁכִילוּ וְהַצְּלִיחוּ לְצֵאת מִן הַמִּשְׁבֵּר הַקָּשָׁה, אִין סֵפֶק כִּי בִּיחֻסִים שְׁבִין אָדָם לְרַעְהוּ הַדְּבָר נִיתֵן וְאֲפְשָׁרִי.